

Robert S. McNamara, bộ trưởng Quốc Phòng Hoa Kỳ dưới hai chính quyền John F. Kennedy và Lyndon B. Johnson và qua đời hôm Thứ Hai, 6 Tháng Bảy 2009 tại nhà riêng ở thủ đô Washington. Ông McNamara sinh năm 1916 tại San Francisco, thọ 93 tuổi. Ông là một nhân vật đặc biệt cho những khi được Tổng Thống Kennedy mời làm bộ trưởng Quốc Phòng ông chưa có một chút kinh nghiệm gì về quân sự (ngoài lon đui úy giết địch sau khi Hoa Kỳ tuyên chiến với Nhật Bản năm 1941 do biệt tài vẽ đồ u hành và thống kê). Ông tốt nghiệp tại UC Berkeley và trở thành hành chánh tại Harvard.

Năm 1945 học chiến tranh ông trở về đất sinh dân sự và làm việc cho hãng Ford chuyên sản xuất xe hơi. Năm 1960 ông được công ty Ford bổ nhiệm làm chủ tịch hãng Ford, người chủ tịch đầu tiên không thuộc gia đình họ nhà Ford. Một tháng sau tổng thống đắc cử Kennedy mời ông làm bộ trưởng Quốc Phòng.

Tổng Thống Kennedy tin rằng đồ u hành thành công một công ty lớn như công ty Ford ông McNamara sẽ đồ u hành nổi bật máy quân sự Hoa Kỳ khổng lồ. Lúc này Tổng Thống Kennedy chưa có chính sách dứt khoát đối với cuộc chiến Việt Nam là nên tiến hay lùi, và trong thâm tâm ông hy vọng ông McNamara với tài đồ u hành giỏi tổng cộng về chủ tịch hãng Ford sẽ có một sách đúng đối với cuộc chiến Việt Nam.

Nếu Tổng Thống Kennedy không bổ nhiệm sát chủ tịch năm 1963 (và cái chủ tịch của Tổng Thống Kennedy có liên quan gì đến cuộc chiến Việt Nam không vốn là một nghi vấn có thể chứng minh bao giờ có câu trả lời dứt khoát) có thể ông sẽ xuống thang cuộc chiến vào nhiệm kỳ 2 (1964-1968) và cũng rất có thể ông McNamara sẽ là người làm công việc này một cách êm xuôi. Nhưng lịch sử chuyển qua một hướng khác. Tổng Thống Kennedy chết, Phó Tổng Thống Johnson lên thay và cuộc chiến Việt Nam leo thang trong năm 1964 và trong suốt nhiệm kỳ 1964-1968 của ông Johnson. Và Robert McNamara đã là người thực hiện chính sách leo thang bằng con số và bằng các đồ thị vẽ phòng bộ trưởng Ngũ Giác Đài.

Là một người Mỹ ông tin rằng bộ máy kinh tế và quân sự của Hoa Kỳ là vô địch, và vì Hoa Kỳ chưa hề bại trận trong suốt lịch sử từ ngày lập quốc, ông McNamara tin rằng những câu chuyện Việt Nam và sự thắng một cách giòn nhè với sự đồ u hành một cách khoa học của ông. Ông tin vào vậy và với sự hậu thuẫn của tập đoàn tài bản Hoa Kỳ ông đã thuyết phục đảng Tổng Thống Johnson và Quốc Hội. Nhưng chiến tranh không phải chỉ thu được là khoa học và sự thiêu kinh nghiệm chiến lược của ông McNamara đã làm cho Hoa Kỳ sa lầy. Tổng cộng 400 quân nhân thuộc lực lượng đặc biệt ông McNamara phái qua Việt Nam sau khi Tổng Thống Kennedy nhậm chức, đến Tháng Mười Một, năm 1963 khi ông Kennedy bổ nhiệm sát, quân sự Hoa

Kể từ khi Việt Nam lên 17,000 người và vào năm 1965 khi Hoa Kỳ chuyển bắt đầu can thiệp liên tục miền Bắc Việt Nam, Hoa Kỳ có 175,000 quân tại Việt Nam. Tất cả đều do tài trợ của ông McNamara.

Cũng trong khoảng thời gian 1965 này ông McNamara bắt đầu nghỉ ngơi và chiến tranh tại Việt Nam và vào mùa Thu năm 1966, sự nghỉ ngơi của ông không che giấu được ai trong giới thân cận. Tuy nhiên bên ngoài ông McNamara vẫn tỏ ra là con diều hâu của chiến tranh và thiết lập các kế hoạch tăng quân và tăng cường các cuộc can thiệp liên tục miền Bắc Việt Nam.

Muốn rút ra bài học cho Hoa Kỳ và cho chính bản thân, năm 1967 ông McNamara bí mật ra ngoài để tra nguyên nhân của cuộc chiến tranh Việt Nam mà không thông báo cho Tổng Thống Johnson. Kết quả là tài liệu mật “Pentagon Papers” mà ông Daniel Ellsberg, một thành viên trong ban nghiên cứu đã cung cấp (một phần) cho tờ New York Times năm 1971 tạo nên động lực cho Hoa Kỳ. Giữa năm 1967 Tổng Thống Johnson bắt đầu suy nghĩ, ông nghỉ ngơi ông McNamara thu thập tài liệu để giúp ông Robert Kennedy ra tranh cử bầu cử nhiệm kỳ Dân Chủ và ông trong cuộc bầu cử tổng thống nhiệm kỳ 1968-1972, đó đó quan hệ giữa Tổng Thống Johnson và ông McNamara trở nên nguội lạnh.

Năm 1968 sau cuộc tấn công Mậu Thân, Tổng Thống Westmoreland xin thêm quân, ông McNamara là người khuyên cáo không tăng và quan hệ giữa Tổng Thống Johnson trở nên căng thẳng hơn. Ngày ngày huy hoàng của McNamara chấm dứt.

Cuối Tháng Hai, năm 1968 ông McNamara tách biệt từ Tổng Thống Quốc Phòng (trên thực tế bởi Tổng Thống Johnson cách chức) và được cử bầu cử làm chủ tịch Ngân Hàng Thế Giới (World Bank). Một tháng sau, Tổng Thống Johnson tuyên bố không ra tranh cử tổng thống nhiệm kỳ 1968-1972 và đồng nghĩa mở cuộc tổng thống tuyển với Hà Nội để chấm dứt chiến tranh Việt Nam.

Lúc này Hoa Kỳ có hơn nửa triệu quân tại Việt Nam và đã có 30,000 quân nhân tử nạn. Cuộc chiến McNamara (McNamara's war, theo cách mô tả của Thượng Nghị Sĩ Wayne Morse, một thượng nghị sĩ chống chiến tranh Việt Nam thuộc Đảng Dân Chủ, bang Oregon) xuống thang nhanh chóng cho đến khi Hoa Kỳ ký hiệp ước hòa bình ở Paris năm 1973 Hoa Kỳ còn phải thả thêm 28,000 binh sĩ nâng tổng số tử nạn chiến tranh binh sĩ Hoa Kỳ lên 58,000 người.

Chiến tranh Việt Nam với tổn thất to lớn về nhân mạng và đổ máu hai bên (Việt Nam

syndrome) trong tâm lý quä gia là mät đäu än län đäi väi ông McNamara. Tuy nhiên mãi gän 30 năm sau ông mäi công khai nói ra cái nhìn cäa ông trong cuốn “In Retrospect: The Tragedy and Lessons of Vietnam” ông viät và phát hành năm 1995, qua đó ông nói räng sai läm cäa cuäc chiän do hoàn cänh khách quan cäa tình hình thä giäi và sä phäc täp cäa chiän tranh chä không phäi là sai läm cäa cá nhân ông. Cuän sách đã gây ra nhiäu tranh luän täi Hoa Kä. Giäi quân nhân giäi ngũ và thân nhân các tä sĩ bä mình täi Viät Nam cho räng ông McNamara phän bäi và chät vän ông täi sao trong thâm tâm ông biät täi väi cäa Hoa Kä tham chiän täi Viät Nam là mät sai läm tä năm 1965 ông vän công khai thúc đäy Täng Thäng Johnson tiäp täc gäi quân sang Viät Nam và näng thêm hàng chäc ngàn thanh niên Mä näa, chäa nói thêm mät triäu ngäi Viät Nam bä mình vì cuäc chiän.

Cuän sách “In Retrospect: The Tragedy and Lessons of Vietnam” cäa ông McNamara phát hành Tháng Tä, năm 1995 gäm 11 chäng không thuyät phäc đäc ai näu không nói mang thêm nghi ngä đäi väi tä cách và lòng yêu näc cäa ông McNamara.

Trong nä läc thanh minh thêm läp träng kiên đänh, năm 2003 ông McNamara cho nhà đäo diän Errol Morris thäc hiän mät cuän phim bäng cách phäng vän ông nhan đä: “the Fog of War” nhäng vän cung cách không nhän sai läm cäa chính mình mà đä läi cho hoàn cänh. Vì väy ông vän không chinh phäc đäc lòng tin cäa ngäi Mä.

Bây giä ông näm xuäng, nhäng vät hän ông än lên näc Mä vän chäa nhäa. Nói đän ông ngäi ta sä nhä đän nhän xét cäa nhà văn David Halberstam, tác giä cuän sách “The Best and the Brightest” (nhäng khuôn mät thông minh và sáng giá) räng, “Ông McNamara trung thành väi ngäi länh đäo ông chä không trung thành väi sä thät. Ông nói láo và khuyän khích nhäng phä tá cäa ông nói láo. Ông nói láo väi Kennedy, ông nói láo väi Johnson, và chä khi sä thät bäi hiän ra rän räng träc mät ông mäi thäy lúng lúng không dám mäi láo näa.” (nguyên văn: McNamara's loyal was to his bosses and not the truth. He lied to them. He had people under him lying. He did it with Kennedy and he did it with Johnson and it was only when he was impaled with the failure of the war that he didn't know what to do.)

Và nói nhä John Hurley, mät sĩ quan täng chiän đäu täi Viät Nam và sau này trä thành mät phä tá thân cän cäa äng cä viên Täng Thäng John F. Kerry năm 2004 räng, “Ông McNamara không hiäu chiän tranh là gäi và cũng chäng hiäu cái giá sinh mäng cäa chiän tranh. Đäi väi ông äy Viät Nam chä là mät con sä khô khan trên máy tính.” (nguyên văn: He never understand, never seemed to care about the humain cost of the war... To him, Vietnam was just a policy issues, sterile numbers to be managed.)

McNamara, chi n tranh Vi t Nam và n c M

Tác Giả: Tr n Bình Nam

Thứ Hai, 13 Tháng 7 Năm 2009 03:30

Robert McNamara qua đ i đ i ng i v th hai, bà Diana Masieri Byfield và ba ng i con v i v tr c, bà Margaret qua đ i năm 1981 g m: Craig of Winters, Margaret Pastor và Kathleen McNamara.